

Enheten för naturvård

Arnö SE0110180

Bevarandeplan för Natura 2000-område

(enligt 17 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.)

Inledning

Bevarandeplanen är det dokument som beskriver vilka mål som ska uppnås i bevarandet av ett Natura 2000-område och som anger vilka bevarandeåtgärder som planeras. I bevarandeplanen beskrivs vilka förutsättningar som krävs för att de utpekade arterna och livsmiljöerna ska upprätthålla s.k. gynnsam bevarandestatus. Det har betydelse för tillämpningen av regelverket om Natura 2000-områden.

BEVARANDEPLAN

Datum
2017-06-12Beteckning
511-18546-2017

Namn	Arnö	Areal	0,68 ha
Natura 2000-kod	SE0110180		
Kommun	Norrtälje		
Bevarandeplan fastställd av Länsstyrelsen	2007-02-05		
Bevarandeplan reviderad av Länsstyrelsen	2017-06-12		
Områdestyp och status	SAC-område enligt art- och habitatdirektivet		
Ägarförhållanden	Privat		

Ingående livsmiljöer enligt art- och habitatdirektivet

Tabell 1. Livsmiljöer.

Livsmiljökod	Livsmiljöns namn	Areal (ha)	Andel (%)
6280	*Alvar	0,3	44

* Prioriterad livsmiljö – bevarandet bedöms ha hög prioritet inom EU.

Ingående arter enligt art- och habitatdirektivet

Denna art finns upptagen i bilaga 2 till EU:s art- och habitatdirektiv och skyddas därmed av Natura 2000-reglerna. I denna bevarandeplan nämns även andra arter än de som är skyddade av Natura 2000-reglerna. Dessa arter har inte samma lagliga skydd såsom eventuella arter i tabell 2.

Tabell 2. Arter.

Artens kod	Svenskt namn	Vetenskapligt namn
1973	Hällebräcka	<i>Saxifraga osloensis</i>

Bevarandesyfte för Arnö

Bevarandesyftet och beskrivningen av livsmiljöer och arter nedan utgör den beskrivning som ska upprättas i enlighet med 17 § förordningen om områdesskydd m.m. (FOM). Tillsammans med bevarandemål och bevarandeåtgärder i denna plan utgör de underlag som visar hur myndigheterna behöver arbeta för att motsvara kraven i 16 § FOM.

Det övergripande syftet med Natura 2000-området är att bidra till att upprätthålla en gynnsam bevarandestatus för de i området utpekade arterna och livsmiljöerna.

BEVARANDEPLAN

Datum
2017-06-12

Beteckning
511-18546-2017

I Arnö är det prioriterade värdet arten hällebräcka (1973). Hällebräcka finns även i skyddade områden 3 km åt nordost och 4 km norrut.

Prioriterade åtgärder för området är bete samt upprättande av någon typ betesavtal/miljöstödsersättning. Se kursiverad text under rubriken ”Bevarandeåtgärder med tidsplan”.

Bevarandemål för Arnö

*Alvar (6280)

- Arealen alvar ska bibehållas.
- Vegetationen ska vara välhävdat bete varje år. Livsmiljön gynnas av tramp av betesdjur.
- Igenväxningsvegetation förekommer inte eller endast i begränsad omfattning.
- Marken ska vara opåverkad av konstgödsling och stödutfodring, kalkning, dikning, insådd av för livsmiljön främmande arter.
- På hällarna ska finnas partier med tunt jordtäckte och örtdominerad vegetation, omväxlande med hällar bevuxna med lavar. I sprickor med tjockare jordtäckte växer mer torkbeständig örtrik gräsmark och spridda småträd och buskar.
- Hällarna ska vara fria från högvuxen trädvegetation.
- Hällarna ska vara solexponerade.
- Det ska finnas en variation av vindskyddade gläntor och vindexponerade lägen, ansamlingen av barr- och lövförna på nakna hällar ska dock vara begränsad.
- De för livsmiljön typiska arterna, till exempel harmynta och vit fetknopp, ska finnas i livskraftiga bestånd.

Hällebräcka (1973)

- Populationen av hällebräcka ska vara livskraftig.
- Artens livsmiljö ska bibehållas och vara i ett gynnsamt tillstånd.

Beskrivning av området

Natura 2000-området Arnö är beläget nära den nordvästra stranden av Masugnssjön norr om Hallstavik i Norrtälje kommun. Det består av två mer eller mindre öppna hällmarker åtskilda från varandra av ett ca 50 meter brett parti igenväxt betesmark. Båda delområdena inklusive den mellanliggande beskogade delen ingår i en gemensam betesfålla som betats extensivt under 2000-talet men som sedan 2004 inte hävdas alls. Det mindre, norra, delområdet är i det närmaste helt öppet medan igenväxning med tall och andra trädslag har gått längre i det södra delområdet som inte heller har betats tidigare.

BEVARANDEPLANDatum
2017-06-12Beteckning
511-18546-2017

Artrik, kalkgynnad och hävdgynnad kärlväxtflora förekommer i båda delområdena men arttätheten är större i det norra. Omgivningarna kring Arnö utgörs av ett ålderdomligt varierat jordbrukslandskap med åkrar, betesmarker och blandskogar. En mycket liten väg tangerar områdesgränsen ett kort stycke och leder fram till ett bostadshus öster om hållarna.

Beskrivning av arter och livsmiljöer

*Alvar (6280)

Livsmiljön utgörs av sällsynt artrika, mer eller mindre öppna kalkstenshällmarker i en större och delvis igenvuxen beteshage. Det norra delområdet är nästan helt öppet. I träd- och buskskiktet återfinns endast enstaka exemplar av ung tall, asp, vartbjörk, rönn, en, gran och nyponros. Att området varit svagt hävdat och till och med ohävdad anas i den delvis igenväxta friska – fuktiga mellanliggande marken där betningskänsliga arter trivs - exempelvis älggräs. På hållmarken går igenväxningen betydligt långsammare och hävdgynnade gräs och örter dominerar de artrika växtsamhällena där. Harmynta, vit fetknopp, gul fetknopp, harklöver, kungsmynta, berggröe och andra värmeälskande arter trivs på de solexponerade hållarna. Här växer även några tiotal exemplar av den för Skandinaviska halvön endemiska hällebräcka och flera små ormbunkar t ex svartbräken, gaffelbräken och hybriden dem emellan. I skrevornas tjockare jordlager där lite mindre torra förhållanden råder växer vårbrodd, darrgräs, ängshavre, bockrot, brudbröd, solvända blekstarr m fl som alla är vanliga fodermarksväxter. En mer krävande art är brudsporen - en gammal slätterängsväxt som minskat starkt och nu återfinns främst i kalkbergens fuktigare skrevor. Här blommar ett tiotal exemplar i månads-skiftet juni-juli. Området var vid besöket i början av juli 2005 stängslat men helt ohävdad.

Hällebräcka (1973)

Hällebräcka är en ettårig art som kräver konkurrensfria miljöer för att växa. Den är starkt kalkgynnad. Många av förekomsterna är intill och på hållar i betesmarker, miljöer som hålls fria från konkurrens genom kreaturstramp och torka. Tillfälliga förekomster i vägslänter, mindre täkter etc är ej ovanliga där det är tätt mellan lokalerna. Arten är mycket störningsgynnad, vilket alla tillfälliga väggkantslokaler är bevis på. Hällebräckans blommor är insektspollinerade, medan fröna är vind- och djurspridda. De uppskattas kunna spridas ungefär tio meter. Totalt finns närmare 500 lokaler för hällebräcka i Sverige (större delen av världspopulationen) där den setts de senaste tio åren. Dessa är fördelade på län enligt följande: cirka 110 lokaler i Stockholms län, cirka 70 i Uppsala län, 19 i Södermanlands län, cirka 110 i Västra Götalands län, 16 i Värmlands län, cirka 90 i Örebro län, cirka 80 i Västmanlands län. Arten förekommer inte på samtliga lokaler varje år och den varierar mycket mellan åren. Hällebräcka är rödlistad i Sverige och placerad i kategorin sårbar (VU). På hållarna vid Arnö växte flera tiotal exemplar av arten 2005.

BEVARANDEPLAN

Datum
2017-06-12

Beteckning
511-18546-2017

Hotbild – vad kan påverka Natura 2000-området negativt

En komplett lista är inte möjlig att upprätta. Här listas ett urval hot som i det här området bedömts mest relevanta.

*Alvar (6280)

- Utebliven eller olämplig skötsel (på grund av ändrad markanvändning, nedläggning av jordbruk m.m.).
- Minskat eller upphört bete leder på sikt till igenväxning av buskar och träd och utarmning av den hävdgynnade floran och faunan. För intensivt bete kan å andra sidan vara negativt för känsliga arter som t ex områdets orkidéer.
- Tillskottsutfodring av ger indirekt näringstillförsel till marken och missgynnar den konkurrenssvaga floran.
- Användning av avmaskningsmedel som innehåller avermectin är negativ för den dynglevande insektsfaunan.
- Gödslings- och försurningseffekter från nedfall av luftburna föroreningar.

Hällebräcka (1973)

- Eftersom de långsiktigt stabila lokalerna främst är betesmarker så är bristen på hävd det absolut största hotet mot arten.

Bevarandeåtgärder med tidsplan**Gällande regler**

Enligt 7 kap 28 a § miljöbalken (MB) krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön eller störa utpekade arter i ett Natura 2000-område som har förtecknats enligt 7 kap 27 § MB. Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändig för skötseln och förvaltningen av området. Alla Sveriges Natura 2000-områden utgör dessutom riksintressen (enligt 4 kap MB), vilka ska beaktas vid prövning av ärenden och planläggning.

Strandskydd gäller enligt 7 kap 13-18 §§ MB inom delar av Natura 2000-området. Inom strandskyddat område är viss typ av exploatering förbjuden, t.ex. uppförande av ny byggnad. Undantag från förbudet gäller t.ex. byggnader som behövs för de areella näringarna och som måste finnas inom strandskyddat område.

Hällebräcka är fridlyst enligt 7 § Artskyddsförordningen (2007:845).

Behov av ytterligare reglering

Avtal eller miljöersättning behövs för att säkra att området hävdas.

BEVARANDEPLAN

Datum
2017-06-12Beteckning
511-18546-2017

Tabell 3. Förslag till skötselåtgärder för Arnö. Åtgärder i kursiv är prioriterade.

Livsmiljö/art	Åtgärd	Tidsplan
*Alvar (6280) och hällebräcka (1973)	<i>Bete.</i> Under 2016 utfördes en större gallring/röjning av träd och buskskikt i det södra delområdet samt en mindre slyröjning i det norra delområdet. Både norra och södra delområdet har stängslats i en gemensam fälla. Uppföljande röjningar utförs vid behov.	Årligen, gärna till sent på året. 2016 och sedan vid behov.

Bevarandetillstånd i dag

Tabell 4. Bevarandetillstånd hos ingående livsmiljöer och arter.

Livsmiljö/art	Bevarandetillstånd
*Alvar (6280)	Norra delområdet: Gynnsamt. Södra delområdet: På väg att bli gynnsamt efter restaureringsåtgärder.
Hällebräcka (1973)	Troligtvis gynnsamt.

Inventeringar i området och andra referenser

Artdatabanken, Svenska djur och växter i det europeiska nätverket Natura 2000, 2000.

BEVARANDEPLAN

Datum
2017-06-12

Beteckning
511-18546-2017

Karta

”I.n.” = ingen naturtyp/livsmiljö.

